

ACTUAL ISSUES OF THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AND ENSURING THE QUALITY OF EDUCATION

Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference

Florence, Italy
March 28 – 31, 2023

UDC 01.1

The 12th International scientific and practical conference “Actual issues of the development of science and ensuring the quality of education” (March 28 – 31, 2023) Florence, Italy. International Science Group. 2023. 428 p.

ISBN – 979-8-88955-323-6

DOI – 10.46299/ISG.2023.1.12

EDITORIAL BOARD

<u>Pluzhnik Elena</u>	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
<u>Liudmyla Polyvana</u>	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
<u>Mushenyk Iryna</u>	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines, Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
<u>Prudka Liudmyla</u>	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
<u>Marchenko Dmytro</u>	PhD, Associate Professor, Lecturer, Deputy Dean on Academic Affairs Faculty of Engineering and Energy
<u>Harchenko Roman</u>	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.
<u>Belei Svitlana</u>	Ph.D., Associate Professor, Department of Economics and Security of Enterprise
<u>Lidiya Parashchuk</u>	PhD in specialty 05.17.11 "Technology of refractory non-metallic materials"
<u>Levon Mariia</u>	Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Scientific direction - morphology of the human digestive system
<u>Hubal Halyna Mykolaiivna</u>	Ph.D. in Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor

TABLE OF CONTENTS

ARCHITECTURE, CONSTRUCTION		
1.	Мельниченко Н.П. РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ГІРНИЧО -ЗБАГАЧУВАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ ЗА РАХУНОК ВЛАСНИХ РЕЗЕРВІВ	13
BIOLOGY		
2.	Mammadova K., Aliyeva K., Hajiyev E. ASSESSMENT OF GRAPE GENOTYPES FOR RESISTANCE TO OIDIUM DISEASE	16
3.	Safiyakhanim B., Ahmadov I., Azizov I. EFFECT OF NANOPARTICLES ON MORPHOPHYSIOLOGICAL AND BIOCHEMICAL CHARACTERISTICS OF WHEAT (TRITICUM AESTIVUM L.) PLANT	19
4.	Miller T., Cembrowska-Lech D., Jawor M., Krzemińska A., Kozlovska P. EMPOWERING BIOLOGICAL SCIENCES THROUGH MACHINE LEARNING: INNOVATIONS, CHALLENGES, AND EDUCATIONAL IMPLICATIONS	22
CHEMISTRY		
5.	Begalina D. THE COMPOSITION OF VITAMINS AND THEIR IMPORTANCE FOR THE BODY	31
ECONOMY		
6.	Miahkykh I., Svintsitska N. CUSTOMER LOYALTY ASSESSMENTS OF THE LUXURY SEGMENT	33
7.	Sokolova A., Ratoshniuk T., Martynyuk M., Ratoshniuk V., Cherevko T. IDENTIFICATION AND ASSESSMENT OF THE CURRENT LEVEL OF EMPLOYMENT OF THE POPULATION OF THE RURAL TERRITORY OF THE WESTERN POLISSIA OF UKRAINE	35
8.	Zubchenko V. MODERN TRENDS IN THE ACTIVITY OF AGRICULTURAL HOLDING COMPANIES IN UKRAINE	41

9.	Бабенко В., Назарова Т.Ю. ДОСЛІДЖЕННЯ РИЗИКІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА	45
10.	Гаврик А., Назарова Т.Ю. ДОСЛІДЖЕННЯ ТИПОЛОГІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ ІННОВАЦІЙ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ	53
11.	Герасименко Т.О., Пономаренко М.В. СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	56
12.	Дідура К.Л. ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	59
13.	Кондратюк О.І., Малько Д.Д. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛОГІСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	64
14.	Косман А.І. ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	68
15.	Липинський Б. ОСНОВНІ ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ	70
16.	Соколенко Л.Ф. СНАТ ГРТ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ	72
17.	Соляр В.В., Радченко Л.П., Цзян Цзічень ЗАКОНОМІРНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЙ У ФАЗАХ ВІДТВОРЕННЯ ТА БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ	75
18.	Ярига О. АКТУАЛІЗАЦІЯ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ СИСТЕМ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ІТ-ІНДУСТРІЇ	85

GEOLOGY		
19.	Чернобук О.І., Ішков В.В., Козій Є.С., Козар М.А., Дрешпак О.С. ПРО ЗВ'ЯЗОК МІЖ ГЕРМАНІЄМ ТА ХРОМОМ У ВУГІЛЬНОМУ ПЛАСТІ С8В ШАХТИ "ДНІПРОВСЬКА"	87
HISTORY		
20.	Зернецька О.В. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРИ МАОРІ НОВОЇ ЗЕЛАНДІЇ ВІД ДАВНИНИ ДО ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	99
JURISPRUDENCE		
21.	Predmestnikov O., Galabiy M. HUMAN RIGHTS IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT	107
22.	Бахновська І.П., Лалуєва А.О. ПРИНЦИП СПРАВЕДЛИВОСТІ, НЕУПЕРЕДЖЕНОСТІ ТА ОБ'ЄКТИВНОСТІ В РОБОТІ ДЕРЖАВНОГО ВИКОНАВЦЯ	111
23.	Добровольський С.В. ЩОДО ГАРАНТІЙ СОЦІАЛЬНОГО І ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ НА ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	118
24.	Кишкань В.А. ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ	124
25.	Малимон В.Г. ОСОБЛИВОСТІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ПЛИТ ДОРОЖНІХ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СУДОВО-ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ	128
26.	Міщук І.В., Киричук Б.С. РОЛЬ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ДОПОМОГИ ІНОЗЕМНИХ ПАРТНЕРІВ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ У МЕЖАХ ВСЬОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО КОНТИНЕНТУ	133
MANAGEMENT, MARKETING		
27.	Білицька А.В., Зайцева О.І. ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ГЕЙМІФІКАЦІЇ У ЗАЛУЧЕННІ ЦИФРОВИХ СПОЖИВАЧІВ	139

MEDICINE		
28.	Geldyyeva S.A., Nurnepesov B.S. THE IMPORTANCE OF COMBINED USE OF CARIPAZIM AND MOLLAGARA MUD IN THE TREATMENT OF SPINAL PAIN	142
29.	Movchan O. TUMOR INFILTRATING LYMPHOCYTES AS EXPONENT FOR INFLAMMATORY BREAST CANCER PATIENTS TREATMENT	144
30.	Pakholchuk O., Kokorkin O., Lebedinsky V. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАННЯ ЗАКРИТИХ УШКОДЖЕНЬ СЕЛЕЗІНКИ У ДІТЕЙ	146
31.	Serheta I.V. METHODOLOGICAL PROBLEMS OF ASSESSING THE CORELATES OF PSYCHOPHYSIOLOGICAL ADAPTATION OF YOUNG GIRLS AND YOUNG MEN	149
32.	Sorokina I., Korneyko I., Shaporenko S., Sorokin D. MORPHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE TONSILS IN FETUSES WITH INTRAUTERINE GROWTH RETARDATION	152
33.	Abramov S., Sokolovskyi S., Shumna T., Gladyshev V., Titov G. RESULTS OF USE OF LOCAL COAGULANT TO STOP BLEEDING	155
34.	Басюга І.О., Пахаренко Л.В., Жураківський В.М., Ласитчук О.М., Моцюк Ю.Б. БОЛЬОВИЙ СИНДРОМ ТА МОЖЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ОРГАНІЗМУ ДО СТРЕСУ В ПОЛОГАХ ТА ПІСЛЯПОЛОГОВОМУ ПЕРІОДІ	157
35.	Близнюк М.В., Нейко В.Є., Тимків І.С., Венгрович О.З., Ромаш Н.І. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У СТУДЕНТІВ	160
36.	Бочаров В.М., Чубач М.І., Дзигал Р.П., Дзигал Л.О. ГЕМОПРАГІЧНІ УСКЛАДНЕННЯ У ХВОРИХ З COVID-19	164
37.	Волкова Г.В., Афендікова Г.П., Смирнова О.В., Дубовенко З.О., Стеблей Д.В. КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК РЕНОВАСКУЛЯРНОЇ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ	169

38.	Гаморак М.І., Грищук М.О., Гаморак Г.П., Семанів М.В., Ворощук П.В. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КАНДИДОЗУ В ІМУНОСКОМПРОМЕНТОВАНИХ ОСІБ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ПОДОЛАННЯ	172
39.	Кеч Н.Р., Гнатейко О.З., Лук'яненко Н.С., Чайковська Г.С., Дробчак М.І. ЛІКУВАННЯ ЕКОЗАЛЕЖНОЇ ПАТОЛОГІЇ У ДІТЕЙ	174
40.	Курташ Н.Я., Кравчук І.В., Куса О.М., Нейко О.В., Сніжко Т.Б. ЕФЕКТИВНІСТЬ КОМБІНОВАНАЦІЇ КОНСЕРВАТИВНОГО ТА ХІРУРГІЧНОГО МЕТОДУ ЛІКУВАННЯ СИНЕХІЙ МАЛИХ СТАТЕВИХ ГУБ У ДІВЧАТОК В ПРЕПУБЕРТАТНОМУ ПЕРІОДІ	179
41.	Лихота К., Довбенко Р., Литковська Л., Нимеровський І. КЛІНІЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ДЕЯКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ АНАТОМІЧНИХ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ПОРУШЕНЬ ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВОЇ ДІЛЯНКИ У ДІТЕЙ	184
42.	Сулим Ю.В., Петришин О.А. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ТКАНИННОЇ ІНЖЕНЕРІЇ ДЛЯ РЕГЕНЕРАЦІЇ ПАРОДОНТУ	192
43.	Ткаченко С.М. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАННЯ АРТРИТІВ, ЯК ВАЖЛИВИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИХ ЗАХВОРЮВАНЬ	198
44.	Тодорів Т.В., Юрак М.З., Тодорів І.В. РОЛЬ ГЛУТАТІОНОВОЇ СИСТЕМИ У МЕХАНІЗМАХ РОЗВИТКУ СЕРЦЕВО-СУДИННИХ ПАТОЛОГІЙ	200
45.	Черніков І.М., Волошина В.Л. КЛІНІКО ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ АДГЕЗИВНИХ МОСТОПОДІБНИХ ПРОТЕЗІВ ПРИ ОРТОПЕДИЧНОМУ ЛІКУВАННІ ВКЛЮЧЕНИХ ДЕФЕКТІВ ЗУБНИХ РЯДІВ	203
PEDAGOGY		
46.	Bartienieva I., Nozdrova O. FORMATION OF PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL COMPETENCE OF THE FUTURE SPECIALIST IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION	216

47.	Bekesh D. THE ROLE OF AN ONLINE HOMEWORK PROGRAM IN THE STUDY OF CHEMISTRY: STUDENT'S PERFORMANCE	221
48.	Sultangaliyeva D.N., Ospanova G.S. BREAKING BARRIERS: ADAPTING CHEMISTRY LABORATORY EXPERIMENTS FOR EFFECTIVE VIRTUAL LEARNING	224
49.	Березнева І. СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ КУРСАНТАМИ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	228
50.	Божко Е.В., Кришталенко А.С., Ревенко М.П., Савченко Д.Р., Савченко Л.Л. САМООСВІТА Й САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА	231
51.	Брянський Г.Є. ПРОЯВ ЕЛЕМЕНТІВ ЕМОЦІЙ В МИСТЕЦТВІ ЯК РУШІВНОЇ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	238
52.	Голота Н.М., Карнаухова А.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО	243
53.	Гоцинець І.Л. РОЗВИТОК ІНШОМОВНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ БЛОГІВ ТА ВІКІ	248
54.	Жұбаниязова В.А. КӘСПТІК БІЛІМ БЕРУДІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ	252
55.	Нечитайло Л.Я., Феденько В.В., Болехівська Ю.М. ВІДНОШЕННЯ ПІДЛІТКІВ ДО ЛЮДЕЙ З ПСИХІЧНИМИ ЧИ ФІЗИЧНИМИ ВАДАМИ	257
56.	Романишин М. РОЛЬ МОТИВАЦІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	260

57.	Резнікова О.В. ФОРМУВАННЯ УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	262
58.	Сахненко А.В. ЗАВДАННЯ ТЕОРЕТИЧНОГО КОМПОНЕНТУ В СИСТЕМІ СПОРТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ПАУЕРЛІФТЕРІВ	265
PHARMACEUTICS		
59.	Кизим О.Г. ІОНОМЕТРИЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ АНТИГІСТАМІННИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ.	270
60.	Сирова Г.О., Чаленко Н.М., Савельєва О.В., Тішакова Т.С. КОРЕЛЯЦІЯ ДАНИХ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ АНТИЕКСУДАТИВНОЇ АКТИВНОСТІ КОКСИБІВ І БІОХІМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ МАРКЕРІВ ЗАПАЛЕННЯ У ЩУРІВ В УМОВАХ ФОРМАЛІНОВОГО НАБРЯКУ	273
61.	Ясна Н.С., Смольський О.С., Бондар О.С., Янченко В.О. ЙМОВІРНІСТЬ ВЗАЄМОДІЇ 3-Р-6-(4-АМІНОФЕНІЛ)-7Н-[1,2,4]ТРИАЗОЛО[3,4-В][1,3,4]ТІАДІАЗИНІВ З ДЕЯКИМИ БІЛКАМИ В ЯКОСТІ ЛІГАНДІВ	275
PHILOLOGY		
62.	Dovhan O. CATEGORIES OF SENSE AND ABSURDITY IN THE CONTEXT OF NEURAL NETWORK MODELING	279
63.	Rogobete R., Mădălina C. THE IMPACT OF E-FEEDBACK ON STUDENT ACADEMIC WRITING: A CORPUS-INFORMED ASSESSMENT	281
64.	Бейсен А. МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ КОММУНИКАЦИЯ МАҚСАТЫНДА ТІЛДЕРДІ ОҚЫТУ	289
65.	Бровко К.А. АНГЛІЙСЬКИЙ СЛЕНГ В СУЧАСНІЙ МОВІ МЕДІА: ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ І КЛАСИФІКАЦІЯ	292
66.	Грицишена Л.С. THE IMPORTANCE OF THE SOCIOCULTURAL ASPECT IN TRANSLATION	294

67.	Коробко Т.О. ВЕРТЕПНА ДРАМА ТА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР ДОБИ БАРОКО	297
68.	Маштакова Н.В. ПРОЦЕДУРА КОМПОНЕНТНОГО АНАЛІЗУ НАЦІОНАЛЬНО-МАРКОВАНИХ ЛЕКСЕМ В РАМКАХ КОРПУСУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ	301
69.	Радецька А.А. ФУНКЦІЮВАННЯ АТРИБУТИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ У РОМАНІ С. АНДРУХОВИЧ "АМАДОКА"	304
70.	Струкова В. ДО ІСТОРІЇ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ	309
71.	Шуменко О.А., Правдюк Д.С. ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ	312
PHILOSOPHY		
72.	Salmanova K.M.Q. MÜASİR ŞƏXSİYYƏTİN TƏHSİL SƏVİYYƏSİNİN ONUN DÜNAGÖRÜŞÜNƏ TƏSİRİ	317
PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES		
73.	Пшонкіна А.С., Стогній Н.П. ЗАГАЛЬНА НЕОДНОРІДНА ГРАНИЧНА ЗАДАЧА ТЕПЛОПРОВІДНОСТІ ДЛЯ ПРЯМОКУТНИКА	321
PSYCHOLOGY		
74.	Spytska L. THE STATE OF ELEMENTARY MENTAL PROCESSES IN THE PERIOD OF LATE ADULTHOOD	327
75.	Ільїна Ю.Ю., Щербакова А.М. СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ ДО СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РЯТУВАЛЬНИКАМИ ПРОТЯГОМ НАВЧАННЯ	329
76.	Банашко О.О., Кравець І.М. ЕТИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ	334

77.	Туриніна О.Л., Серєда Т.І. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ	337
TECHNICAL SCIENCES		
78.	Auesbaev A.U. METHOD DETERMINATION CARBON DIOXIDE CONTENT IN SATURATED AND REGENERATED AMINE SOLUTION	344
79.	Babich S., Zhiguts Y., Lazar V. SYSTEM OF RECURRENT EQUATIONS FOR THE PROBLEM OF LOAD TRANSFER FROM AN INFINITE INHOMOGENEOUS STRINGER TO TWO JOINTED ELASTIC STRIPS	347
80.	Badalzadeh E. APPLICATION OF BIG DATA TECHNOLOGY IN E-COMMERCE	354
81.	Iashvili L. WIND AERODYNAMIC MODELING BASED ON COMSOL MULTIPHYSICS	357
82.	Karimli N. TRAINING MANAGEMENT SYSTEM	362
83.	Shyshatskyi A., Demianenko H., Kovalchuk B., Kutsaiev P. METHOD OF MULTI-PARAMETER ASSESSMENT OF THE STATE OF RADIO SYSTEMS	365
84.	Васильцова Н.В., Скульба С.О. ТЕХНОЛОГІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА ШКОЛИ"	375
85.	Гайдайчук В.В., Котенко К.Е. ДИНАМІКА ТРИШАРОВИХ ЦИЛІНДРИЧНИХ ОБОЛОНОК З НЕОДНОРІДНИМ ЗАПОВНЮВАЧЕМ	384
86.	Кириченко О.С. ТЕМПЕРАТУРНІ РЕЖИМИ ТЕРМОЕЛЕКТРИЧНИХ ЛАНЦЮГІВ З НАПІВПРОВІДНИКАМИ КЛАСИЧНИХ ФОРМ ПРИ РІЗНОМУ КОМУТАЦІЙНОМУ З'ЄДНАННІ	395

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗДО

Голота Наталія Миколаївна

кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри дошкільної освіти
Факультет педагогічної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка

Карнаухова Антоніна Валеріївна

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти
Факультет педагогічної освіти
Київський університет імені Бориса Грінченка

Важливою характеристикою реформаційних процесів в галузі освіти є зростання вимог до її рівня та якості. Сучасне суспільство потребує громадян, здатних до самоосвіти, швидкого реагування на виклики оточуючого, взаємодії з іншими. Водночас ефективна взаємодія з соціумом неможлива без спілкування, яке виступає як необхідна умова життєдіяльності людини. Відтак зростає потреба формування активної життєвої позиції зростаючої особистості, яка забезпечить її становлення та саморозвиток в суспільстві, з перших років життя. Нові вимоги до якості освіти зумовлюють пошук та реалізацію ефективних механізмів підвищення якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, зокрема формування у дитини компетентностей, які вказують на можливість активно проявляти особистісні надбання в різних видах діяльності.

Дитина дошкільного віку щодня отримує велику кількість інформації про оточуюче середовище; має можливість пізнавати його всіма органами чуттів: бачити кольори веселки, чути мелодійний спів пташок, відчувати ніжний запах польових квітів та смак стиглих фруктів. Усе це викликає певні враження та відчуття, відкладає в пам'яті дитини інформацію про події, які вразили, примусили замислитися, на все життя. Вперше побачивши предмет чи явище, відчувши його властивості, дитина дошкільного віку звертається з численними питаннями до дорослого та прагне отримати вичерпну відповідь. Від того, як ми її сформулюємо, настільки естетично та творчо дамо оцінку, залежатиме уміння дитини сприймати красу та емоційно її відчутти, а у подальшому виражати своє ставлення до прекрасного. Таким чином мовлення є головним інструментом, за допомогою якого дитина дошкільного віку встановлює контакт із довкіллям і завдяки якому відбувається її соціалізація.

У Законі України «Про дошкільну освіту» (2001) зазначено про те, що педагог орієнтується на формування особистості кожної дитини, розвиток

творчої спрямованості, розкриття потенційних можливостей при збереженні дитячої субкультури.

Теоретичний аналіз проблеми становлення дефініції «компетентність» широко представлений у роботах Г. Белицької, Н. Бібік, Н. Борбич, М. Докторович, І. Зимньої, М. Мудрика, О. Овчарук, С. Остапенко, О. Пометун, В. Радула, А. Хуторського та ін. [1, с. 23]. Інші вчені розглядають компетентність як якісну характеристику особистості, що забезпечує її самореалізацію (І. Зарубінська, А. Кузьмінський, Т. Смагіна). Таким чином, можна трактувати компетентність як характеристику особистості, що забезпечує її здатність активно й продуктивно виконувати будь-яку діяльність задовольняючи власні потреби та спираючись на норми.

Говорячи про компетентність дитини дошкільного віку визначаємо, що це особистісна, складна характеристика дитини, яка засвідчує її достатню обізнаність, умілість, вправність у певному колі питань. Близьким до поняття «компетентність» є поняття «зрілість», яке трактують найвищий для певного віку поріг розвитку, ступінь його повноти, готовності до чогось. Отже, говорячи про зрілість дитини дошкільного віку, маємо на увазі її особистісний розвиток, сформованість її компетенцій.

Проблеми формування комунікативної компетентності знайшли відображення у численних наукових розвідках. Так, у працях таких науковців, як: Б. Антоненко-Давидович, В. Берков, О. Горбул, О. Сербенська, Т. Чмут, С. Шевчук та ін., окреслені шляхи підвищення культури спілкування та мовної культури.

Різні аспекти формування комунікативної компетентності особистості досліджували Б. Беляєв, С. Бондар, І. Зимня, А. Леонтьєв, Р. Немов, І. Підласий та ін. Особливості формування комунікативної компетентності дітей дошкільного віку розкриті у дослідженнях А. Богуш, Н. Гавриш, О. Дронової та ін.

Комунікативна компетентність розглядається науковцями як готовність особистості до комунікативної діяльності. Комунікативна функція мовлення дозволяє встановлювати контакти між людьми. В комунікативній функції можна виділити три аспекти:

- інформаційний (мова виступає як засіб передачі інформації від однієї людини до іншої та від покоління до покоління);
- виразний (засіб передачі почуттів, відносин, при цьому велике значення мають інтонація, експресивні складові – жести, міміка);
- мовлення як спонування до дії, волевиявлення [1, с. 54].

У освітній програмі для дітей від 3 до 7 років «Дитина» (2020) зазначено, що метою мовленнєвого розвитку є формування навичок спілкування з дотриманням мовленнєвого етикету в різних життєвих ситуаціях; розвиток у дітей дошкільного віку мовленнєвої (фонетична, лексична, граматична), та комунікативної (діалогічна, монологічна) компетентностей:

- лексична (наявність певного запасу слів у межах вікового періоду, їх доречне застосування, вживання засобів мовної виразності: приказки, прислів'я, фразеологізми, епітети, порівняння);
- фонетична (правильна звуковимова, розвинений фонематичний слух, володіння інтонаційними засобами виразності);
- граматична (практичне вживання відповідних граматичних форм рідної мови: рід, число, відмінки, час тощо)
- діалогова (розуміння зв'язного тексту, вміння відповідати та звертатися із запитаннями, вести діалог, складати різні види розповідей, переказувати).

У процесі різнопланового спілкування дитина пізнає природний, предметний і соціальний світ у його цілісності й різноманітності, формує та розкриває власний внутрішній світ, свій образ «Я», засвоює та створює культурні цінності, є при цьому активним суб'єктом взаємодії.

У дітей дошкільного віку існують паралельно дві сфери мовленнєвого спілкування:

1) спілкування з дорослими-педагогами, членами сім'ї, знайомими та незнайомими людьми;

2) спілкування з дітьми-однолітками, меншими за віком, старшими за віком дітьми дошкільного та шкільного віку, як знайомими, так і незнайомими.

Оволодіваючи мовленням, дитина спочатку наслідує дорослого – його лексичний запас, манеру говорити, образне мовлення, інтонаційність тощо, і в процесі активної мовленнєвої практики поступово починає самостійно знаходити способи побудови власного висловлювання й відтворювати, його в першу чергу, в спілкуванні з однолітками.

У Державному стандарті дошкільної освіти (2021) означено мету сучасної лінгводидактики на етапі дошкільного дитинства. Це – формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку, зокрема здатності дитини виражати свої бажання, наміри, а також давати пояснення своїм діям та їх змісту за допомогою мовних і немовних засобів. Показником компетентності є здатність дитини будувати своє спілкування з іншими людьми в різних життєвих ситуаціях [3, с. 27].

Комунікативна компетентність – здатність дитини до спілкування з однолітками і дорослими у різних формах конструктивної взаємодії; здатність підтримувати партнерські стосунки, заявляти про свої наміри й бажання, узгоджувати свої інтереси з іншими, домовлятися, за потреби аргументовано відстоювати свою позицію.

Слід зазначити, що мовленнєвий розвиток дитини дошкільного віку – складний психологічний процес, що не зводиться до простого відтворення дитиною почутої мови. Він визначається рівнем сформованості знань, умінь та навичок дитини й виявляється в соціальній та інтелектуальній активності у колі дорослих та однолітків. Задля створення оптимальних умов для мовленнєвого розвитку дитини дошкільного віку, вихователям слід використовувати різні

форми освітньої взаємодії: ігри, проблемні ситуації і, звичайно, різні види діяльностей [3, с. 28].

Не можливо уявити належний рівень життєвої компетентності людини без оволодіння мовленням. Ще видатний педагог К. Ушинський наголошував на тому, що рідне слово є основою розумового розвитку й скарбницею всіх знань. Оволодіваючи мовленням, вивчаючи мову, дитина засвоює систему знань, суспільно прийняті норми поведінки – основу її життєвої компетентності. Сучасна дослідниця О. Кононко зазначає, що дитина дошкільного віку оволодіває наукою і мистецтвом жити серед інших. Безумовно, важливою складовою цього процесу є мовлення. З огляду на це, проблема розвитку мовлення дитини завжди є одним з пріоритетних завдань дошкільної освіти. Наразі провідною метою дошкільної лінгводидактики є виховання мовної особистості.

Розвиток цієї якості починається з набуття дитиною дошкільного віку вміння встановлювати контакт із партнером у спілкуванні, дотримуючись усталених правил етикету. У повсякденному житті дитина спостерігає і наслідує приклади спілкування між собою дорослих, дітей тощо. Справжнім зразком комунікативної поведінки має бути притаманна широка палітра емоційно-інтонаційного забарвлення. Діти старшого дошкільного віку особливо чутливі до мовлення, його граматичної будови й досить критично ставляться до чужих та власних висловлювань. Вони вже помічають мовні помилки й продовжують оволодівати тими граматичними формами, у застосуванні яких зазнають певних труднощів. Дитина ще з раннього віку вчиться обирати в загальному словесному потоці два слова, які вона узгоджує між собою, поступово додаючи до них дедалі більше інших слів, вчиться вживати їх доцільно й правильно. З часом вона вдосконалює звуковимову, граматичні вміння, розширює свій лексичний запас, засвоює засоби мовленнєво-комунікативної поведінки. Так відбувається формування мовленнєвої особистості.

Оскільки дитина дошкільного віку тривалий час перебуває в закладі дошкільної освіти, її головними партнерами у спілкуванні є однолітки та вихователь. Мовленнєва взаємодія здебільшого виникає в ігрових ситуаціях, у побуті, коли діти не лише послуговуються мовними штампами, а й творять власні, неповторні мовленнєві конструкції.

Зазначимо, що значний потенціал у формуванні мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку має театралізована діяльність. На основі казок вихователю доцільно організовувати цікаві ігри-драматизації, лялькові вистави. Слухаючи казку, дитина вчиться «бачити» через слово, «проживати» події, розуміти й оцінювати предмети і явища, зіставляти факти, аналізувати, доходити до висновків, тобто художнє слово вчить дитину мислити з допомогою готових мовних форм. Аналізуючи казкові сюжети, бажано звертати увагу на словесні та несловесні засоби комунікативної поведінки персонажів. Також вихователі можуть провести аналогії на основі сюжетів художніх творів. Важливо, щоб дитина була здатна оцінити власні вчинки та вчинки інших.

Корекція зв'язного мовлення має здійснюватися вихователями під час організації різних видів діяльності, зокрема в ігрових ситуаціях, на прогулянці. Особливе значення має формування зв'язного мовлення в умовах сім'ї, адже тільки закріплюючи вдома набуті на заняттях навички, дитина вчиться правильно розмовляти, оволодіває повноцінним мовленням. Ознайомлення дітей з навколишнім світом, формування трудових та гігієнічних навичок також сприяють розвитку мовлення. Слухання казок, віршів та оповідань, перегляд мультиплікаційних фільмів, їх переказ, характеристика персонажів, їх вчинків, висловлення свого ставлення до почутого та побаченого відіграють важливу роль у процесі розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку.

Таким чином, особливості формування комунікативної компетентності дітей дошкільного віку в освітньому процесі закладу дошкільної освіти полягають у врахуванні чутливості дітей цієї вікової групи до художнього слова, організацію різних форм освітньої взаємодії, під час яких дитина висловлює свої враження від побаченого та почутого, ділиться своїми думками та переживаннями, отримує задоволення у процесі комунікації.

Список літератури:

1. Богуш А. М. Формування мовної особистості на різних вікових етапах : монографія. Одеса : ПНЦ АПН України, 2008. 272 с.
2. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєвотворчої діяльності в дошкільному дитинстві. Донецьк: Либідь, 2001.
3. Державний стандарт дошкільної освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/>
4. Дитина: освітня програма для дітей від 2 до 7 років / наук. кер.: В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна [та ін.]. К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2020. 440 с.
5. Методичні рекомендації до освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. ред. Г. В. Беленька, О. А. Половіна, І. В. Кондратець; К.: ТОВ «АКМЕ ГРУП», 2021. 568 с.